

[Kristen Amby.]

mindste Mindretal man kender — visse ham tilsikrede Retsgoder.

Det er allerede nævnt, men jeg synes ikke, det kan nævnes for tit, hvilke Gøder det er, der her er Tale om at tilsikre det enkelte Menneske. De staa omtalt i §§ 71, 72 og 73 i det nye Forslag, og jeg vil gerne nævne dem alle.

Det hedder i § 71:

„Borgerne har Ret til at forene sig i Samfund for at dyrke Gud paa den Maade, der stemmer med deres Overbevisning, dog at intet læres eller foretages, som strider mod Sædeligheden eller den offentlige Orden.“

Altsaa, en Forening, en Gudløshedens Forening, eller hvilken Forening det nu maatte være, der dannedes med det Formaal at skabe Flertal her i Landet for, at Forældre ikke maa lære deres Børn at bede Aftenbøn, en saadan Forening, selv om den virker med fuldt lovlige Midler, vil man ved Dom kunne faa opløst, fordi det er en tilsikret Menneskeret for en Fader og Moder at lære sit Barn i saa Henseende, hvad man ønsker, det er en tilsikret Ret for det enkelte Menneske. Men det gøres af vore Modstandere til et Angreb paa Frihedsgoderne. Forstaa det, hvem der kan! Der ligger vist ogsaa andet bagved!

Dernæst hedder det — det er § 72:

„Ingen er pligtig at yde personlige Bidrag til nogen anden Gudsdyrkelse end den, som er hans egen.“

Det er ogsaa en Rettighed.

Vi har set i disse Tider nye Statsreligioner blive til. Om de dyrker Thor eller Odin, ved jeg ikke, jeg kender dem ikke saa nøje, men det skulde ikke undre mig, om den Dag kom, da man krævede Borgernes Bidrag til denne Statsreligion som noget obligatorisk, ingenlunde, det stemmer godt nok med de Teorier, der ligger bag saadanne Religionsforestillinger. Det er det gamle, vi kender fra Rom, om igen, at man skal ofre til Kejserens Billede. Det er en tilsikret Menneskeret, at ingen skal kunne pligtes til dette Offer. Det siger vi her i den nye Affattelse af § 82 skal forankres saaledes i det danske Folks Bevidsthed, at en Forening, der vilde virke for noget saadant, vil vi have omstyrtet med det samme. Enhver ved, at Aandsliv og Kulturliv, ogsaa det rigt facetterede Liv, vi lever i vor Tid — og man skal nu ikke altid lamentere over vor Tid; alle de Jeronimus'er, der er saa bekymrede over vor Tid, skulde tænke lidt paa, hvordan det var i gamle Dage —, at dette Liv er skabt, fordi frie Kvinder og

frie Mænd frit maatte ytre sig, under Ansvar for Loven naturligvis. Derfor siger vi, det er en tilsikret grundmenneskelig Ret at have Ytringsfrihed, og uden Ytringsfrihed ingen Fremskridt. Men dette, at man her søger disse Grundrettigheder forankret i Grundloven, saaledes at ikke noget Flertal skal kunne tage dem fra det enkelte Menneske, gøres til et Angreb paa de Borgerne tilsikrede Frihedsgoder. Ja, det er ud fra en liberalistisk-formalistisk Betragtning, som i Virkeligheden ingen Bund har. Der er jo en fladbundet Betragtning — det er ikke en demokratisk Betragtning —, der siger, at bare man har Flertal, saa har man Ret til at gøre, hvad man vil. Her siger det danske Demokrati: Dette er ikke rigtigt, der er visse Ting, som et Flertal, hvor stort det end er, ikke skal kunne have Lov at fratage selv det enkelte Menneske. Det forekommer mig at være en god Gerning i en Tid som den, hvori vi lever, hvor Folkefriheden er i Fare alle Vegne i Verden — i Fare alle Vegne i Verden, det skal man ikke tage fejl af —, at det danske Folk da bekender sig til to Ting, til Tillid til Folket helt og fuldt uden Kauteler af nogen Art — det er det, Rigsdagsordningen giver Udtryk for —, og samtidig bekender sig til, at der er visse menneskelige Rettigheder, der er saa umistelige, at dem skal ingen have Lov at forsøge at fratage det enkelte Menneske.

Man skulde forsøge at se den Gerning, der har været gjort, i det Lys, og vi, der vil være med til at gøre den Gerning, skal ogsaa i den Tid, der kommer, nok gøre vort til ude i Folket at oplyse om, at de Indvendinger, man har imod den, har ingen Bund, er løst underbygget. Saa kan det være, at det danske Folk ser, at det i Virkeligheden er en større Gave, efter min Mening paa visse Punkter langt større, end den, det fik ved en tidligere Grundlovændring, man nu vil give det.

Hartel: Med Hensyn til Hovedlinierne i det foreliggende Forslag har mit Partis Ordfører, det ærede Medlem Hr. Valdemar Thomsen, udtalt sig, og jeg skal holde mig til Betragtninger over en Række Enkeltheder, ogsaa Enkeltheder af mere formel Karakter. Jeg tillader mig det sidste, idet vi jo er forberedt paa ikke at faa Adgang til at deltage i Udvalgsbehandlingen af det foreliggende Forslag.

Med Hensyn til § 17 vil jeg gerne have Klarhed over, hvilken Forskel der er imellem Affattelsen i den gældende Grundlov, at Kongen besætter alle Embeder i samme Omfang som hidtil, og det her foreliggende